

POSEM LA TELE O NO?

EL REPTE DE LES NOVES TECNOLOGIES

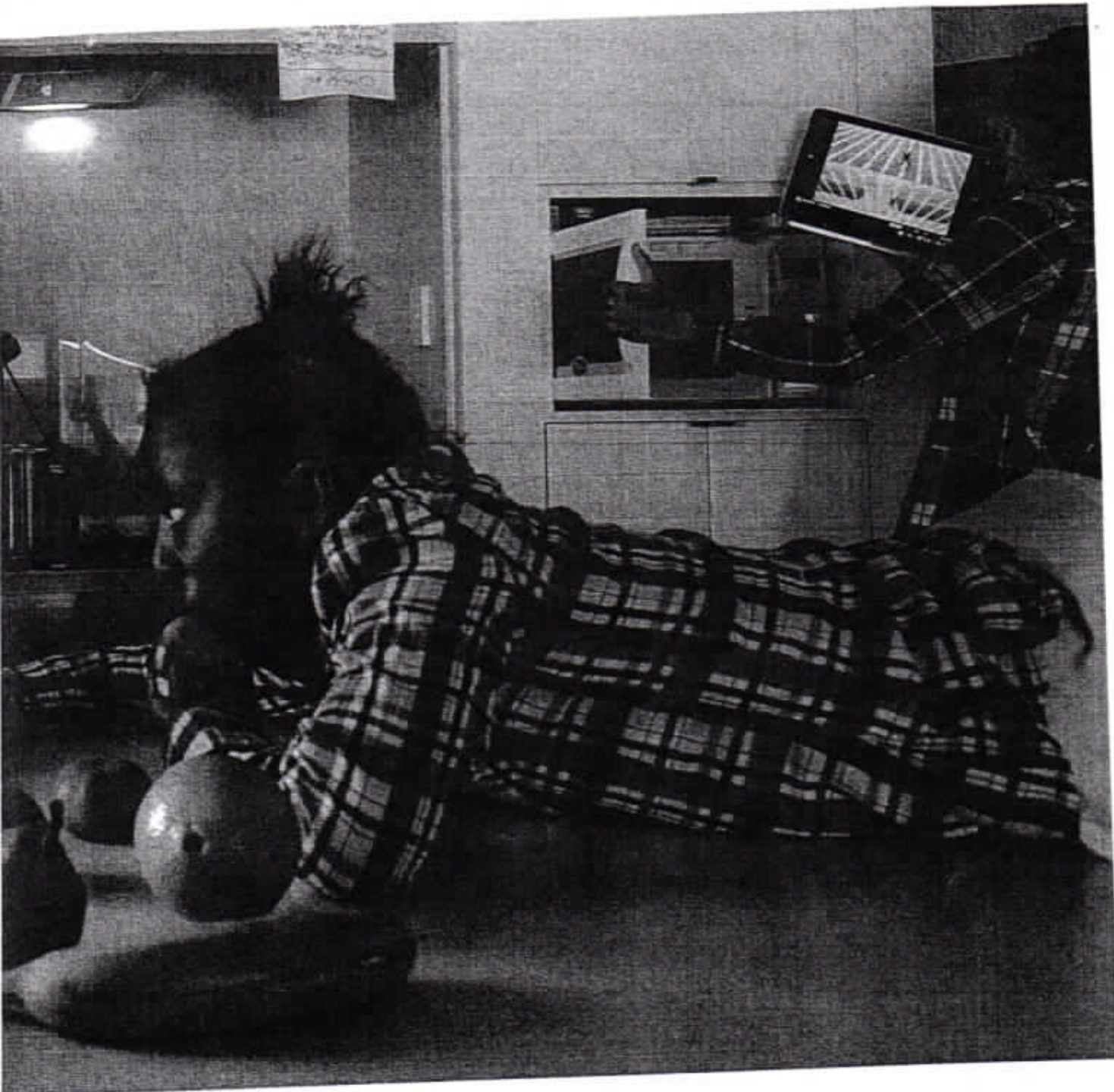
Tele, ordinadors, tauletes, mòbils... Les pantalles són omnipresents en la vida dels adults, i cada cop més, en la dels nens i nenes. I cada cop més, sembla que anem cedint terreny a la tecnologia i deixant de banda altres activitats. Hi ha qui canta les meravelles pedagògiques d'aquestes eines, però...els infants no tenen moltes altres necessitats?

TEXT: SÒNIA KLIASS
FOTOS: GLORIA SALGADO ZAMURUEV

Tot va començar amb la televisió, la primera pantalla a dins de casa. Després van venir els jocs i els vídeos, els ordinadors com a mitjà d'entreteniment, els mòbils digitals amb Internet i les tauletes... Els canvis han estat molt ràpids i radicals. Si en un principi només era possible mirar alguns programes en hores determinades, ara hi podem accedir les vint-i-quatre hores del dia i en trobem a tot arreu. Ens hem tornat totalment dependents de les pantalles fins al punt que les portem a la butxaca, com les claus i els mocadors.

No té cap sentit estar en contra de les noves tecnologies. Seria absurd, és clar que els beneficis són enormes. Però pel que fa a l'ús que en fan els infants, n'hem de poder parlar amb calma.

Les famílies en general se senten desbordades pel tema i els agradaria molt sentir com els especialistes diuen que

en realitat no n'hi ha per tant, que tampoc passa res, que no hem d'exagerar ni ser tan radicals. Seria interessant, però, anar una mica més enllà d'allò que ens agradaria sentir i fer-hi una reflexió seriosa amb unes dades objectives.

Crec que ens hem de ficar al cap una idea: encara que les noves tecnologies hagin portat canvis impressionants en la manera en què treballem, ens relacionem, ens comuniquem i ens entretenim, els infants continuen fent els mateixos processos de desenvolupament que abans i continuen tenint les mateixes necessitats vitals a cada etapa d'aquest procés de creixement. Per més digital que sigui l'entorn, els humans encara naixem amb una eina biològica per viure en aquest món: el nostre cos. I quin és el mitjà que tenim per conèixer l'entorn? Els sentits. Que, per cert, no són només la vista i l'oïda, per si algú s'ha despistat. I com integrem aquesta informació? Amb

Per més digital que sigui l'entorn, els humans encara naixem amb una eina biològica per viure en aquest món: el nostre cos.

activitat, manipulació, moviment, llenguatge i pensament. M'agradaria parlar d'alguns d'aquests aspectes relacionats amb els processos que fan els infants i les seves necessitats.

NECESSITAT DE VINCLE, RELACIÓ I MODELS

Un vincle de seguretat és la necessitat més primordial dels infants. Sentir-se segur, protegit i tenir l'experiència que hi

La capacitat de fer joc lliure també és una capacitat innata però que necessita desenvolupar-se igual que la capacitat d'escoltar un conte oral.

ha algú que s'interessa profundament per ell, que el veu, l'escolta, el reconeix és el més important per un infant.

A més, tot el que ha d'integrar pel que fa a eines socials i valors ho ha d'aprendre de l'actitud i del model de l'adult que té a prop i amb qui té un vincle. De l'experiència real d'una relació, ni virtual, ni abstracta.

NECESSITAT DE MOVIMENT

El moviment és el primer llenguatge de l'infant. Sabem que tot el procés motriu dels primers anys de vida és bàsic per fer processos cognitius: com més experiència amb el moviment, més bona base estem plantant per a la construcció de la parla, que per cert és l'eina de construcció del pensament.

Heu vist com els agrada moure's? Estan programats biològicament per gaudir d'estar en moviment constant perquè desenvolupar la motricitat és primordial durant els primers anys. El desenvolupament motriu és una capacitat innata però que necessita la possibilitat de desenvolupar-se. No es pot desenvolupar sense pràctica. Necessiten practicar el moviment, necessiten temps i espai per moure's.

CAPACITAT IMAGINATIVA I NECESSITAT DE JOC

La imaginació és la capacitat de crear imatges. I la capacitat de crear imatges és també la base per a tot tipus de pensaments, dels més concrets als més abstractes. Tal com ens explica Joseph C. Pearce, tot allò que l'ésser humà ha arribat a construir en l'àmbit del pensament, com són la filosofia, la física, les matemàtiques, la música i la poesia, etc., necessita la capacitat de crear imatges o la capacitat d'imaginar. Quan es desenvolupa aquesta capacitat? Doncs des que són petits i comencen a simbolitzar i sobretot a partir dels dos anys i mig o tres, quan comencen a estar immersos en una imaginació desbordant, i s'allarga fins als set. Són els anys clau per desenvolupar aquesta capacitat.

I com es desenvolupa? Doncs principalment fent joc lliure imaginatiu i escoltant converses que els «obliguen» a imaginar el que els estem explicant o escoltant, contes orals rics en imatges.

Heu vist com els agrada jugar i escoltar contes? Si no ho espatllem, també estan programats per gaudir del joc lliure i de les converses i els contes. La capacitat de fer joc lliure també és una capacitat innata però que necessita desenvolupar-se de la mateixa manera que la capacitat d'escoltar un conte oral. Necessiten temps per jugar (hem

Les noves tecnologies no ajuden a desenvolupar la voluntat, la perseverança i la tolerància a la frustració.

Potser a partir dels sis anys podem gaudir plegats de mirar una bona pel·lícula durant el cap de setmana.

de tenir clar que mitja hora de pati no és suficient de cap manera), espai i companys de joc. I també necessiten que algú els expliqui contes amb freqüència per entrenar el cervell, entre altres motius.

LES PANTALLES COM A OBSTACLE

Les pantalles afavoreixen les relacions, el moviment, el joc, les converses i el desenvolupament dels sentits? No, més aviat els impedeixen. I ho fan per aquests motius:

- Quan són davant les pantalles no estan en relació amb cap persona real i alhora estan rebent models de comportament que no són de les persones amb qui tenen vincle.
- Quan són davant les pantalles no es mouen, estan artificialment quietes i això provoca un gran desequilibri en un organisme preparat per estar en moviment.
- Quan són davant les pantalles no poden imaginar perquè si li donen tot fet (imatge, so, moviment) el cervell és incapaç de crear imatges. Tal com diu Pearce, si hi ha un excés de pantalla potser aquesta capacitat no es desenvolupa tal com ho hauria de fer i estem provocant una situació molt greu.
- Quan són davant les pantalles no estan jugant.
- Quan són davant les pantalles no estan conversant ni escoltant contes.
- Quan són davant les pantalles només estan en activitat la vista, que per cert està superestimada però d'una manera que no és gens favorable a la salut dels ulls, i l'oïda. Tots els altres sentits estan dormint.

A més, les noves tecnologies no ajuden a desenvolupar la voluntat, la perseverança i la tolerància a la frustració, aspectes que els infants desenvolupen naturalment quan estan jugant de manera autònoma perquè l'activitat autònoma de l'infant és plena de reptes i dificultats que cal superar. I la meravella del joc lliure és que les superen amb esforç acompanyat d'entusiasme, goig i satisfacció.

Així, quines coses positives els aporten les pantalles durant els primers anys de vida? Que sigui vital per al seu desenvolupament, res. Quan seria un bon moment per introduir-les? Principalment durant tota l'etapa d'infantil no els aporta res d'interessant considerant la importància del que s'ha comentat. Com més petits, més perjudicial.

Hauríem d'eliminar, doncs, les pantalles? Això ja s'ho ha de plantejar cadascú. Evito dir què ha de fer la gent perquè desconec la situació i les circumstàncies personals de les famílies. Potser hi ha uns pares que arriben tard i cansats i necessiten que els fills facin una estona de pantalla mentre preparen el sopar i això és el més convenient per a la

dinàmica d'aquesta família. Jo això no ho puc saber. Cadascú ha de poder decidir lliurement d'acord amb la seva situació personal. Però només podem decidir lliurement si tenim informació i podem fer una reflexió.

QUAN INTRODUIM LA TELE?

La situació canvia força a partir dels sis o set anys. Des del meu punt de vista, l'etapa crítica és fins aleshores. Potser llavors podem gaudir plegats de mirar una bona pel·lícula durant el cap de setmana. A casa meua vam introduir les «pel·lis» als sis anys i ara que el meu fill en té setze és tan cinèfil com els seus pares! La qüestió passaria a ser, en aquesta etapa nova, la dels continguts, mirar de no exposar els infants a continguts que no poden encara integrar.

Vull dir alguna cosa en relació amb els adolescents. Les necessitats vitals dels infants canvien. Un adolescent té unes necessitats diferents d'un infant més petit. L'adolescent necessita sentir-se part d'un grup, integrat en un entorn d'amics, necessita poder comunicar-se i sentir-se com els altres, tot això passa a ser primordial. Queda clar, doncs, que no els podem privar de cap manera de les noves tecnologies, però haurém de pactar límits i condicions. El comportament de l'adolescent dependrà força de la qualitat de la comunicació que té amb els seus pares, la qualitat de la comunicació i el nivell de confiança i responsabilitat. I, tal com ens diu Jesper Juul, tot això es planta durant els primers anys de la infància.

Una última aportació: siguem conscients que els infants són diferents els uns dels altres, i en relació a la propensió a enganxar-se amb les pantalles o les xarxes també ho són. De la mateixa manera que hi ha gent que fuma o beu amb moderació sense cap problema, n'hi ha que no s'ho poden permetre... Hi ha infants amb molta dificultat de resistir-se a la temptació de les noves tecnologies i adolescents que s'hi troben molt impotents. Cal tenir-ho en compte i buscar ajuda externa quan sembla que hi ha un problema d'addicció a casa.

La gran dificultat en relació amb les noves tecnologies és que són molt llamineres, addictives i invasives. Per substituir-les necessitem alguna altra opció que sigui prou atractiva, i normalment passa per alguna proposta de

Per substituir-les necessitem alguna altra opció que sigui prou atractiva i aquesta normalment passa per alguna proposta de l'adult, necessita la seva implicació.

l'adult, necessita la seva implicació. Per exemple un joc, una passejada, un conte, fer alguna cosa a la cuina, alguna feina de la casa, anar a rentar el cotxe, fer un treball manual, etc. Però els adults estem disponibles? Tenim temps i energia? Tenim nosaltres prou voluntat? Estem disposats nosaltres a prescindir de les pantalles per donar l'exemple? ■